

Innst. S. nr. 13

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Dokument nr. 8:111 (2006-2007)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Laila Dåvøy, Åse Gunhild Woie Duesund og Jan Sahl om universell utforming av Moss lufthavn Rygge

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I representantforslaget, Dokument nr. 8:111 (2006-2007), fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sikre at Moss lufthavn Rygge bygges i tråd med prinsippet om universell utforming."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karita Bekkemellem, Eirin Falset, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Truls Wickholm, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, lederen Per Sandberg og Arne Sortevik, fra Høyre, Øyvind Halleraker og Trond Hellesland, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, fra Kristelig Folkeparti, Jan Sahl, fra Senterpartiet, Oddbjørn Vatne, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til vedlagte uttalelse datert 13. september 2007 fra Samferdselsdepartementet i saken.

Komiteen deler Regjeringens prinsipielle syn på hva universell utforming innebærer; at brukerne så langt som mulig skal være selvhjulpne uavhengig av funksjonsevne. Komiteen viser til Regjeringens presisering i samme uttalelse, sitat:

"Myndighetene har imidlertid også et ansvar for å vurdere i hvilken grad enkeltaktører i markedet kan pålegges investeringer for å imøtekomme dette prinsippet."

Komiteen er oppmerksom på at det i tilfellet Moss lufthavn Rygge (MLR) ikke ble stilt noe krav i konsekvensen som ble gitt i 2004 av regjeringen Bondevik II.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at selv om konsekvensen ble gitt under en annen regjering, er dette uvesentlig i denne sammenheng.

Komiteen viser til at det at det har vært og er bred politisk enighet om at vi trenger en strategi for at personer med funksjonsnedsettelse skal sikres de samme muligheter for deltakelse som den øvrige befolkningen.

Komiteen viser til at de funksjonshemmedes foreninger har vært med i hele byggeprosessen ved Moss Lufthavn Rygge og at flyplassen på tross av manglende "passasjerbru", kanskje vil framstå som Norges best tilpassede lufthavn for ulike funksjonshemninger. Moss Lufthavn Rygge er ferdig utbygd og klar til første flyging onsdag 17. oktober 2007.

Komiteen mener imidlertid at det i større grad bør fokuseres på hvorfor problemstillinger rundt universell utforming oppstår. Komiteen må dessverre slå fast at dette skyldes mangel på konkrete og klare regler for hvordan det offentlige rom, jernbanestasjoner, flyplasser og bygninger skal utformes. Det er viktig å presisere at universell utforming skal i minst mulig grad bestå av spesialløsninger for bestemte grupper. Komiteen registrerer at MLR vurderer bruk av en spesialkonstruert heisbil. Komiteen vil peke på at dette ikke er helt i samsvar med prinsippet om universell utforming, hvor det skal være minst mulig grad av spesialløsninger for bestemte grupper.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i brev fra Samferdselsdepartementet datert 13. september 2007 går fram at departementet i liten grad har mulighet til å pålegge konsesjonshaver universell utforming og bygging av passasjerbru uten utgiftsdekning, når det ikke er gjort i konsesjonen, og at det heller ikke følger av lovkrav. Det er videre påpekt at myndighetene også har et ansvar for å vurdere i hvilken grad enkeltaktører i markedet kan pålegges investeringer for å imøtekomme dette prinsippet.

Flertallet viser til at statsråden i brevet peker på at Forum for tilgjengelighet til flyreiser, hvor både Avinor, flyselskaper og brukerorganisasjonene til funksjonshemmede har deltatt, har utarbeidet et veiledende dokument når det gjelder universell utforming i luftfarten: "Kvalitetsplan for hele flyreisen". Forumet anbefaler i veilederen at det bør være trappeklatrere tilgjengelig der hvor det ikke er luftbru. Flertallet understreker at prinsippet om universell utforming må innebære at en unngår særopplegg for funksjonshemmede, men at det legges til rette for at løsningene kan brukes av alle. Flertallet mener det er uheldig at dette prinsippet ikke er fulgt på Moss Lufthavn Rygge og andre flyplasser.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, understreker at byggherre må sitte med hovedansvaret for at bygg er universelt utformet, enten det er private eller offentlige bygg. Kostnader for dette må derfor innlemmes i prosjektene slik at dette blir en del av kostnadsberegningen. Dette flertallet anser derfor ikke statlige tilskudds- og fondsordninger for å være et egnet virkemiddel.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Norge skal underskrive den nye FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, og ser fram til den bebudede loven om antidiskriminering også i forhold til funksjonshemmedes rettigheter som flypassasjerer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til, slik også forslagsstillerne peker på i forslaget, at den aktuelle flyplassen (MLR) bygges og åpnes samme år som Norge underskriver den nye FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, og samme år som den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er bebudet framlagt. En helhetlig universell utforming ved MLR ville derfor kunne være viktig, både prinsipielt og symbolsk i denne sammenheng.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen viser til manglende lovkrav, slik at departementet i liten grad har mulighet til å pålegge konsesjonshaver universell utforming uten at dette ville kunne medføre utgifter. Disse medlemmer er enig i dette. Krav

om universell utforming vil naturlig nok i mange sammenhenger medføre ekstra kostnader.

Disse medlemmer er kjent med at myndighetene i dag i liten grad kan pålegge konsesjonshaver å bygge i tråd med prinsippet om universell utforming. Det er imidlertid mulig å få til gode løsninger uten bruk av pålegg, og som vil tilfredsstille de fremtidige kravene om universell utforming. Frivillige avtaler mellom myndigheter og næringsliv er et eksempel. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer:

"Stortinget ber Regjeringen om å ta initiativ til å få på plass en avtale med Moss Lufthavn Rygge for å bidra til at lufthavnen bygges i tråd med prinsippet om universell utforming."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er positive til at det heretter stilles krav til universell utforming av offentlige bygninger. Disse medlemmer imøteser det varslede lovforslaget fra Regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre deler også Regjeringens syn om at trafikkgrunnlaget sannsynligvis blir for lite til å kunne forsvare investeringskostnader med bygging av passasjerbruer ved Moss lufthavn Rygge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ber Regjeringen i forbindelse med varslet forslag om ny lov mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne våren 2008, vurdere statlige tilskudds- og fondsordninger øremerket denne type ekstrakostnader som et viktig tiltak for å nærme seg målet om reell universell utforming. Disse medlemmer mener videre at slike tilskudds- og fondsordninger bør være tilgjengelige både for nybygg, rehabilitering og modernisering for å tilfredsstille universell utforming.

Disse medlemmer vil peke på at dette forhåpentligvis vil føre til at både private og offentlige i mye større grad vil innlemme universell utforming i sine prosjekter, uavhengig av investeringskostnader. I tillegg vil man kunne slippe nye konsesjonskrav, og ikke minst vil hensynet til konkurransevridning ikke bli et like aktuelt tema. Disse medlemmer finner det ikke rimelig at Regjeringen avviser tilleggskrav vedrørende universell utforming med bakgrunn i "kostnader" for staten.

Når det gjelder slike kostnader knyttet til bygging av passasjerbruer ved MLR, ber disse medlemmer Regjeringen fremlegge kostnadsoverslag, og vurdere konsekvenser ved en kompensasjon for kostnader ved eventuell bygging av passasjerbruer ved MLR i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre forutsetter at det i konsesjonsavhengige prosjekter legges inn krav om universell utforming når konsesjon gis.

Disse medlemmer vil peke på at i denne spesielle saken, der byggingen av MLR har kommet så langt, vil det likevel være naturlig å få utredet konsekvenser ved en kompensasjon for kostnader ved eventuell bygging av passasjerbruer ved MLR. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en slik vurdering så snart som mulig, og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen om å ta initiativ til å få på plass en avtale med Moss Lufthavn Rygge for å bidra

til at lufthavnen bygges i tråd med prinsippet om universell utforming.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:111 (2006-2007) - om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Laila Dåvøy, Åse Gunhild Woie Due-sund og Jan Sahl om universell utforming av Moss lufthavn Rygge – vedlegges protokollen.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 23. oktober 2007

Per Sandberg
leder og ordfører

Vedlegg

Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråden til transport- og kommunikasjonskomiteen, datert 13. september 2007

Dokument nr. 8:111 (2006-2007) Representantforslag fra Hjemdal, Dåvøy, Woie, Duesund og Sahl om universell utforming av Moss lufthavn Rygge

Jeg viser til brev av 20. juni 2007 vedrørende Dokument nr. 8:111 (2006-2007), samt til mitt svar på spørsmål nr. 1085 fra stortingsrepresentant Line Henriette Holten Hjemdal.

Slik jeg forstår prinsippet om universell utforming, innebærer dette at brukerne så langt som mulig skal være selvhjulpne uavhengig av funksjonsevne. Myn-dighetene har imidlertid også et ansvar for å vurdere i hvilken grad enkeltaktører i markedet kan pålegges investeringer for å imøtekomme dette prinsippet. I til-fellet Moss lufthavn Rygge (MLR) ble det ikke av daværende regjering skilt slikt krav i konsesjonen som ble gitt i 2004. Når det heller ikke følger av lovkrav, har departementet i liten grad mulighet til å pålegge konse-sjonshaver dette uten utgiftsdekning. Samferdsels-departementet vil i dialogen overfor MLR oppfordre til størst mulig grad av universell utforming.

Etter det jeg kjenner til, har Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) vært trukket inn i forbindelse med bygging av MLR, og er fornøyd med utformingen av selve terminalen. Når det gjelder løsning for ombordstigning, er så vidt jeg kjenner til, brukerorga-nisasjonene ikke like fornøyd.

Et krav om universell utforming vil også kunne inne-bære krav om tilgang til tekniske hjelpemidler slik at reisende med redusert mobilitet kan bevege seg opp og ned trappen ved egen hjelp.

Flyplassen tar sikte på en løsning med bruk av en spesialkonstruert heisbil som kan løfte rullestolbrukere direkte inn på flyet. En slik løsning vil være bedre enn å måtte bli båret opp en trapp. Enkelte vil nok også oppleve den som bedre enn bruk av trappeklatrer, men heller ikke bruk av heisbil er helt i samsvar med prin-sippet om universell utforming hvor det skal være minst mulig grad av spesialløsninger for bestemte grupper.

Forum for tilgjengelighet til flyreiser, hvor både Avi-nor, flyselskaper og brukerorganisasjonene til funk-sjonshemmede har deltatt, har utarbeidet et veiledende dokument når det gjelder universell utforming i luftfar-ten: "Kvalitetsplan for hele flyreisen". Forumet anbefa-ler i veilederen at det bør være trappeklatrere tilgjenge-lig der hvor det ikke er luftbro.

I forbindelse med lovarbeidet vil regjeringen vurdere nærmere om det kan være aktuelt å stille krav om at denne type hjelpemidler skal være tilgjengelig i tilfel-ler hvor det ikke er aktuelt å bruke nesebro.